

Gotska Sandön

Svenskt nr: 407200
Int.nr: C 7150
Lat./Long.: N 58 24, O 19 12
Tidigaste fyr år: 1859 (2 st)
Nuvarande fyr år: 1859
Automatiserad år: 1969
Avbemannad år: 1970
Tornets höjd: 23,8 m
Lyshöjd över havet: 41,6 m
Lysvidd: 24 nm

Original optik: Båda fyrarna på norra delen av ön hade först exakt likadan utrustning: 3:e ordn.(1000 mm) dioptrisk trumlins 5 fack á 72° med 5 fack katadioptrisk krona (11 ringar) och 4 fack krans (4 ringar), tvåveckig moderatörlampa för rovolja (16,5 cl/tim)

Nuvarande optik: 4:e ordn. (500 mm) dioptrisk planlins med bulls-eye och inslipade ringar, 4 fack 90°, roterande samt en modern mindre roterande reservlins uppe på stora linsen

Fyrapparat: 2x1000W 120V lampor, sjökabel, diesel

Övrig utrustning: Bifyr: 3:e ordn. (1000 mm) dioptrisk trumlins 30°, 2x1000W 120V lampor

Byggnadsmaterial: Järnkonstruktion med träbeklädnad och klädd med eternitplattor

Tornets färg & form: Brunt koniskt åttakantigt upptill avsmalnande torn

Fyrplatsbostäder: Många övernattningsplatser i stugor och hyddor (även tältning). Mat, lakan, täcke måste medföras. Bokning etc se www.gotskasandon.com

Ägare: SjöV äger fyr och maskinhus, Naturvårdsverket övriga hus

Kontaktperson: Två tillsyningsmän Dag Pedersen 0498-225918, 0708-225918 och Dan Bråander 0702-690314 bor där året runt (kommer troligtvis att bli avbemannad vintertid).

Vägbeskrivning: Bil Visby - Fårösund (väg 148) c:a 60 km därefter båt Fårösund-Gotska Sandön c:a 30 nm (2,5 tim. c:a 700:- t.o.r). Båt Nynäshamn - Gotska Sandön (3,5 tim. c:a 900:- t.o.r.). En tur i vardera riktningen 4 dagar i veckan. Båt 1 maj - tidigt i sept. Bokning 0498-240450, fax 0498-241545, email: info@resegugan.se, www.resegugan.se

Övrig information: Fyrarna från 1859 på öns norra del var de första av järn som konstruerades och byggdes av Heidenstam. De var till skillnad från hans senare fyrar klädda med trä. År 1883 byttes ett linsfack i båda ut mot varsin 72° katadioptrisk spegellins (9 prismor) och i den nordligaste installerades en persiennapparat med urverk och lod. År 1884 fick båda treveckiga fotogenlampor (45 cl/tim) för konstant nivå. År 1903 släcktes och revs den södra (Bredsand). Den ersattes av en bifyr i den norra fyren med ett helt 72° fack och lampan från den södra fyren. Den norra huvudfyren fick en 3:e ordn.(1000 mm) dioptrisk planlins bulls-eye 4 fack á 60° samt krona (11 ringar) och krans (4 ringar), roterande, urverk med lod (vikt 128 kg), kvicksilverlagrad (150 kg), en fransk fotogengaslampa och som reserv en fyrveckig fotogenlampa. År 1905 fick båda luxljus och år 1939 elektricitet (110V). År 1942 fick huvudfyren elektrisk rotator.
År 1883 byggdes på sydöstra sidan (Tärnudden) en ny 11,5 m hög träfyr vid gaveln på ett fyrbostadshus, tänd 15 nov. Fyren fick en 4:e ordn. (500 mm) dioptrisk trumlins 10 fack á 36° med katadioptrisk krona (6 ringar) och krans (3 ringar) runt vilken röda glas roterade på metallhjul, urverk med lod (vikt 128 kg) och tvåveckig fotogenlampa för konstant nivå. Fyren revs 1913 och ersattes av Kyrkudden 13 m hög (nr. 407500, int.nr. C 7156) och Hamnudden 11 m hög (nr. 407700, int.nr. C 7154).
Fyrplatsen har på grund av sitt utsatta läge varit Sveriges mest bemannade (5 man). På ön finns även ett litet fyrmuseum.

Skydd enligt lag: Statligt byggnadsminne 1935, trätornet. Föreslagen som nationalarv.